Hals Arkiv

Huse i Øster Hassing Sogn

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af en gruppe interesserede i Øster Hassings huse, bestående af Birthe Eriksen, Jens Winther Kjeldsen, Lotte Kock, Johanne og Kaj Pallisgaard og Jørgen T. Pedersen.
Redigeret af Klem Thomsen og Asbjørn Thomsen. *Oktober 2020.*

Houvej 308

Øster Hassing By matrikel 17e

Smedemester Niels Frandsen foran smedjen. I fordøren står hans hustru Mariane og til højre hans læredreng. Billedt er fra omkring 1915.
Foto: Hals Arkiv, B4641.

Gården i Øster Hassing med matr. nr. 17 hed tidligere Pilen. Denne gårds historie fra omkring 1810 til 1896 kan ses under beskrivelsen af Houvej 304.

Niels Christian Frandsen køber i 1896 en parcel af Pilen og bygger smedje over for kirken og kaldtes derfor Kirkesmeden.

1896

I 1896 overdrages en parcel fra matr. nr. 17 til Niels Christian Frandsen ved auktionsskøde [1]. Denne parcel får matr. nr. 17e, og Houvej 308 bliver en selvstændig parcel.

Parcellen må formodes bebygget samme år, for dette år flytter Niels Christian Frandsen og hans hustru, Mariane, fra Ulsted til Øster Hassing.

Ved folketællingen i 1901 har han etableret sig som smed, mens hustruen er syerske og smedekone.

Foruden parret bor der både en smedesvend og en smedelærling på stedet, så der er ingen tvivl om, at Niels Chr. Frandsen har etableret smedeværksted på Houvej 308.

1) **Auktionsskødet** adskiller sig kun lidt fra et almindeligt skøde. Et auktionsskøde bruges under en tvangsauktion, eller en normal auktion, hvor en bolig sælges, og skal udstedes af fogedretten. Auktionsskødet blive udstedt, når køber har opfyldt hans forpligtigelser, i forbindelse med auktionen. Købers forpligtigelser i forbindelse med en auktion er betaling af budbeløbet, og derudover at opfylde alle auktionsvilkårene. Alt i alt, er et auktionsskøde, egentlig blot et helt almindeligt skøde, der beviser at det er dig, der ejer boligen. Auktionsskøde, er blot med til at vise at du har købt ejendommen på auktion.

Fortsættes næste side

Luftfoto af Houvej 308 fra 1959.
Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek. Hals Arkiv, B13113.

Kirkesmeden

Erik Nørgaard, lektor ved Hjørring Seminarium og billedkunstner er søn af førstelærer på Øster Hassing Skole, Johannes Nørgaard. Erik Nørgaard er født i 1920 og fortæller i sine barndomserindringer fra Øster Hassing bl.a. om kirkesmeden, Niels Christian Frandsen.

"Lige over for kirken boede kirkesmeden. Han var en fremragende smed, men et galt spektakel med et temperament som en vulkan. Hvis smeden ikke var hjemme, når der kom kunder, som skulle have lavet et eller andet i stand, snakkede de selvfølgelig med konen. Hvis de spurgte om, hvornår det kunne være færdigt, sagde hun altid: "*På tårsdag*". Når folk så kom om torsdagen, for at hente deres ting og opdagede, at smeden end ikke var begyndt på det, sagde de selvfølgelig: "*Jamen din kone sagde*". Så steg smedens temperament til kogepunktet: "*Hvad satan rager det mig, hvad kællingen har sagt*", råbte han "*det bliver færdig, når jeg får tid til at lave det*".

- fra Erik Nørgaards fortælling "Landsbymosaik" i Barn af Vendsyssel XI, 1997.

1936-1947

I 1936 sælger Niels Christian Frandsen stedet til smedemester Valdemar Alexander Andersen. Han var gift med Karen Marie Andersen.

I marts 1946 overtager smed A. Bisgaard Andersen stedet, og i december 1946 overtager smed Valdemar Andersen huset og smedjen.

I denne periode handles huset tit, for allerede i april 1947 overtager smed Christian Nielsen stedet. Han blev den sidste smed på Houvej 308.

Chr. Nielsen var gift med Dagny, og parret havde datteren Marta Lis.

1950

I 1950 overtager ringer Peter Christensen stedet. Han havde tidligere boet på Houvej 302.

Peter Christensen var gift med Karen, og parret havde børnene: Silius (1914), Bernhard (1914), Poul (1917), Svend (1919), Kristian (1921), Elna (1923), Maren (1925), Kirstine (1927), Johan (1929) og Anton (1929).

Peter Christensen dør i 1961, og hustruen Karen i 1966. Begge er begravet på Øster Hassing kirkegård

Fortsættes næste side

Bygningen, som smeden Niels Frandsen fik opførte på Houvej 308 i 1896, er fotograferet i efteråret 2018.
Foto: Ove Jakobsen Hals Arkiv, B12532.

1961
Efter mandens død i 1961 sælger enken Karen Christensen stedet til Chr. Richard Madsen.

Christian Madsen var gift med Maren, og parret havde børnene: Knud Erik, Karen Marie og Jørgen.

Christian Madsen var arbejdsmand og hustruen Karen hjemmehjælper.

2003
I 2003 overtager Allan Hegelund Hansen og Pernille Hansen stedet på Houvej 306. Parret har sønnen Christoffer og en dreng mere.

Kirkesmeden lagde karbid ud for rotterne

Erik Nørgaard, er født i 1920 og opvokset på Øster Hassing Skole, hvor hans far Johannes Nørgaard var førstelærer. Erik Nørgaard fortæller i sine barndomserindringer fra Øster Hassing bl.a. om kirkesmeden, Niels Christian Frandsen.

"Til smedjen hørte en gammel kirkestald. Når bønderne kom kørende i hestevogn til kirke, sørgede smeden for, at hestene blev spændt fra, sat ind i stalden og fik en spand vand. Jeg gad nok vide, hvad han fik for den ulejlighed.

En søndag efter formiddagsgudstjenesten stod far, ringeren og smeden uden for kirken - der skulle lige låses og snakkes af. Pludselig fik en vældig eksplosion alt til at ryste. Ovre i smedens hus blev ruderne blæst ud, glasskår og gardinstumper flagrede gennem luften, og tagsten raslede ned.

Smeden selv stod stiv som en telefonpæl, ikke en mine fortrak han. Da far endelig vovede sig frem og spurgte: "*Jamen, hvad er der dog fat?*", svarede smeden ham: "*Jeg har lagt karbid ud for rotterne, og så har kællingen nok tændt op under gruekedlen*". "*Jamen du skulle da have sagt til hende...*", nåede far at få sagt, inden smeden råbte: "*Hvad satan rager det kællingen, hvad jeg laver*".

Kællingen overlevede, men smeden mistede forstanden, og fik den aldrig igen. Han krøb helt ind i sig selv, sad på en stol eller lå i sengen og kunne se både Wåjkræn, Tummeljørgen og Fanden selv løbe rundt i stuen og op over sin seng.

- fra Erik Nørgaards fortælling "Landsbymosaik" i Barn af Vendsyssel XI, 1997.

Udgivet af Hals Arkiv, Borgergade 39, 9362 Gandrup, på www.halshistorie.dk